

DZIENNIK

ZARZĄDU

M. ŁÓDZI

Redakcja i administracja
Plac Wolności 1.

Administracja czynna od godz. 9—12 wp.
Redakcja od godz. 1—2 po południu.

Pr numerata: Kwartalnie . Mk. 60.—
Miesięcznie . „ 20.—

Ogłoszenie : Wiersz petitowy (trzy szpalty na stronie) Mk. 5.—Przed tekstem Mk. 12.— za wiersz (dwie szpalty na stronie). Drobne 75 fen. za wyraz. Najmniejsze ogłoszenie mk. 7.50

Cena egzemplarza 6 Marek

Nr. 45 (56.)

Łódź, wtorek, 9 listopada 1920 r.

Rok II.

Dział Sprawozdawczy

Z obrad Rady Miejskiej.

Protokół

56 (II sesji) posiedzenia Rady Miejskiej.

Łódź, dnia 3 listopada 1920 r.

Komplet radnych: 72. Komplet członków Magistratu: 10. Obecnych radnych: 40. Obecnych członków Magistratu: 7.

Posiedzenie otworzył o godz. 8-ej wiecz. zastępca przewodniczącego Rady Miejskiej r. L. Kern, w obecności quorum Rady Miejskiej (47 członków), zaprosiwszy do stołu prezydjalnego rr. sekretarzy: K. Sadoczyńskiego i M. Jarbluma oraz sekretarza Prezydjum, p. P. Rundo, do prowadzenia protokołu.

Przed przystąpieniem do porządku dziennego przewodniczący wygłasza krótkie przemówienie poświęcone pamięci powsta łódzkiego Aleksandra Napiórkowskiego, smutnego wskutek odniesionych ran na polu chwały.

Rada przemówienia wysłuchała stojąc.

Przyjęto do wiadomości.

1. Zawiadomienia radnych: Babiackiego, Bińkowskiej, Braude, Drabarka, Kaffanke, Kałużyńskiego, Kenigsberga, Kottkowskiego, Koziołkiewiczówny, Kropfa, Łęckiego, Łętowskiej, Nowosielskiego, Pogońskiego, Płuciennika, Rosenbiatta, Sławińskiego, Wajsa, Waszkiewicz, Włodarskiego, Zylberboga, Zyngerowej, usprawiedliwiających nieobecność swą na dzisiejszym posiedzeniu.

2. a) że z inicjatywy Prezydjum R. M. i Magistratu odbyła się w dn. 30 października narada specjalna z współdziałaniem władz. przeseń i działaczy społecznych w sprawie pomocy dla Wilna.

b) odpisy protokołów: narady oraz posiedzenia Zarządu Komitetu Pomocy dla Wilna.

3. Uchwałę Magistratu № 1551 z dn. 15 października r. b. w sprawie podwyższenia z dniem 1 października opłat maksymalnych za rozklejanie afiszów, przewidzianych w p. II § 6 właściwej umowy z dn. 1 kwietnia 1920 r. z Powiatowym Kołem Związku Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Odezwę Komisarza Rządu na m. Łódź w sprawie wpłynięcia na radnych, należących do Powiatowej K-sji Świadczeń Wojennych, w kierunku większego zainteresowania się sprawami K-sji.

5. Uchwały Magistratu № 1525 i 1526 z dn. 12 października r. b. treści następującej:

„Uchwała № 1525. Na wniosek Prezydjum Magistratu, uchwalono pracownikom miejskim, idącym do wojska z poboru, wypłacać, pozwąsz od dn. 1 października 1920 r. tytułem jednorazowego zasiłku, [zamiast półmiesięcznego-dwutygodniowego, ewentl. 12-dniowego zarobku, przyznanego im uchwałą R. M. № II z dn. 15 lipca 1920 r., — jednomiesięczną pensję (urzędnikom etatowym), 4-tygodniowy zarobek (urzędnikom nieetatowym), ewentualnie 25-dniowy zarobek (pracownikom dziennym)].”

„Uchwała № 1526. Postanowiono na wniosek Prezydjum Magistratu, w związku z uchwałą R. M. № B. III z dnia 6 października

1920 r., wypłacać pracownikom miejskim, idącym do wojska, poczynawszy od dn. 1 października 1920 r., 13-tą pensję na zasadach ogólnych, proporcjonalnie do ilości przepracowanych w roku 1920 miesięcy.

6. Odezwę Ministerstwa Apropowizacji z dn. 11 października 1920 r. w sprawie zaopatrzenia m. Łodzi.

7. Odezwę Magistratu w sprawie delegowania, zgodnie z p. 5, § 18 R. O. R. M., z ramienia Wydz. Zdrow. Publ. na posiedzenia Rady Miejskiej p. dr. Edwarda Mittelstaedta, inspektora szpitali miejskich.

8. Odezwę Województwa Łódzkiego, Depart. Samorz., z dnia 19 października w sprawie rozpowszechnienia na całym obszarze Polski wiadomości o powstaniu Stowarzyszenia Ligi Narodowej Polskiej Szkoły Wychowania Praktycznego.

9. Zawiadomienie Województwa Łódzkiego, Depart. Rolnictwa i Weterynarii, z dn. 13 października r. b. o utworzeniu w zadaniach Inspektoratu Ogrodnictwa na Województwo Łódzkie.

10. Odezwę Województwa Łódzkiego, Depart. Samorz.: z dnia 20 października r. b., w sprawie adresów osób, otrzymujących przekazy z Ameryki.

11. Okólnik № 350 Ministerstwa Spraw Wewn. z dn. 30 września 1920 r. w sprawie zmian w skarbowości komunalnej w związku z nowymi ustawami o podatkach komunalnych.

Uchwalono:

A. Poza porządkiem dziennym za uznaniem nagłości:

I. W sprawie uczczenia ś. p. posła łódzkiego Aleksandra Napiórkowskiego,

W uznaniu zasług posła łódzkiego Aleksandra Napiórkowskiego, poległego śmiertnią bohaterską w obronie Ojczyzny, Rada Miejska postanawia

1) przemianować ul. Zarzewską na ul. imienia Napiórkowskiego,
2) wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

Uchwałę powzięto jednomyślnie, bez dyskusji.

II. W sprawie wyrażenia protestu przeciwko dwuizbowości.

Stojąc na gruncie szczerego demokracji i prawa całego narodu

do stanowienia o sobie oraz stwierdzając, że Senat złożony z przedstawicieli sfer uprzywilejowanych, wchodzących w skład Izby Wyższej z mianowania, jest reprezentacją klas posiadających i nie odpowiada idei praw demokratycznych ludu, który winien mieć możność rządzenia przez swych rzeczywistych przedstawicieli, wybieranych na zasadzie powszechnego głosowania,

że Senat, jako ostoją reakcji, uniemożliwi przeprowadzenie zasadniczych reform z zakresu prawodawstwa robotniczego, rolnictwa, szkolnictwa i podatków,

że uchwalenie Senatu da nam twierdzą przywilejów kastowych i będzie podwaliną do wytworzenia polityki ucisku i zależności klasy robotniczej,

że powstanie Senatu to zamach na prawa ludu i ograniczenie twórczej pracy wybranego przez lud Sejmu,

że szkodliwość Senatu jako źródła represji, niewoli politycznej i ekonomicznej ludu oraz sabotażu wszelkich reform demokratycznych, stwierdzają dziś Anglja i inne państwa europejskie, gdzie powstało już wyraźne dążenie w kierunku jednoizbowości,

że w całej Polsce panuje żywiołowy ruch ludowy i że wyrazem tego ruchu może być tylko Sejm jednoizbowy —

Rada miejska wypowiada się za Sejmem jednoizbowym, jako jedyną formą czystego parlamentaryzmu, wypływającą z potrzeb życia i rozwoju demokratycznej Rzeczypospolitej Polskiej.

(Wynik głosowania: 41 — za, 2 — przeciw przy 3-ch wstrzymujących się od głosowania.)

B. W sprawach objętych porządkiem dziennym:

I. W sprawie reorganizacji Komiteta Tanich Kachen wzgl. zlikwidowania tej instytucji jako samodzielnego działu gospodarki miejskiej.

Po wysłuchaniu wyczerpującego sprawozdania z dotychczasowej działalności K. T. K. Rada Miejska, przychyłając się do wniosku Magistratu № 1264 z dn. 17 sierpnia r. b., wypowiada się na zlikwidowaniem Komitetu T. K., jako samodzielnego wydziału, oraz za włączeniem takowego, jako pododdziału, do Wydz. Opieki Społecznej.

II. W sprawie petycji Związku Felcerów m. Łodzi

uchwał żadnych nie powzięto.

Z powodu zdekompilowania sali przewodniczący o godz. 9 min. 40 wiecz. zamyka posiedzenie.

Przewodniczący: (—) L. Kern,
Prowadzący protokół: (—) P. Rundo.

Sprawozdanie Wydziału Budownictwa za okres od dnia 1. IV. do dnia 30. VI 1920 r.

1. Oddział Budownictwa.

Prócz drobnych robót i dostaw dla poszczególnych Wydziałów, wybudowano grobowiec dla poległych za wolność i lud w r. 1906, ułożono schody kamienne przy nawach bocznych kościoła Św. Stanisława Kostki, oraz wykonano przeróbki i odświeżenia lokalu przeznaczanego dla biur Województwa Łódzkiego przy ul. Zawadzkiej № 11, dokonano remontu lokalu dla apteki miejskiej w domu przy ul. Piotrkowskiej 17, oraz mieszkania ogrodnika I okręgu w parku Staszycyca.

Rozpatrzone i przygotowano do zatwierdzenia 57 planów budowlanych, oraz obejrzano i zakwalifikowano 68 domów do rozbiórki.

Naprawiono instalacje elektryczne w różnych lokalach oraz drobne reperacje oświetlenia, dzwonek i telefonów w budynkach i biurach miejskich.

Również dokonano naprawy klozetów w Wydziale Zaprowiantowania Miasta, w budynku przy Placu Wolności 4, w zakładzie kąpielowym

przy ul. Szkólnej, w szpitalu przy ul. Placowej 14, w szpitalu przy ul. Zakątnej № 44, w lokalu biura adresowego, w zbiorni miejskiej przy ul. Karola № 28 i w sędzie pokoju przy ul. Dzielnej 41, naprawiono aparat dezynfekcyjny № 4, wagę setną w Radogoszczu przy ul. Węglowej № 8 i przy Łąkowej № 32, urządzenia wodociągowe w lokalach sądu pokoju przy ulicy Dzielnej № 41, założono rury wodociągowe, w zakładzie budowlanym przy ul. Brzezińskiej № 57-a. Założono rury w aptece przy ul. Piotrkowskiej № 17.

Naprawiono szereg studni: w parkach i budynkach miejskich. Przyjęto 85 studzien uporządkowanych przez właścicieli na Radogoszczu, Bałutach i Widzewie, odebrano 9 nowowyprowadzonych filtrów biologicznych, rozpatrzone do zatwierdzenia 30 planów filtrów biologicznych.

W cegielni miejskiej wykopano i wysychtowano gliny na wyrób 600.000 cegły.

2. Oddział Brukarski.

Naprawiono Szosę Rokicińską, przebrukowano ulice: Sienkiewicza, Kilińskiego, Andrzeja, Skwerową, Cegielnianą, Zawadzką (Bałuty), Przędzelnianą, Przejazd, Piramowicza, Bizezińską, Konstantynowską, Podleśną, 6-go Sierpnia i Piotrkowską, naprawiono ul. Dzielną i Krótką szabrem. Wykonano mosty na ul. Pięknej, Wileńskiej i Jasnej, roboty regulacyjne ul. Wileńskiej, Krzemienieckiej, Smugowej, N. Senatorskiej i w lesie Konstantynowskim przy szosie, układano szyny kolejki do Moskul, wykończono chodniki, zaczęte, a nie skończone wskutek mrozów w r. ub., zwieziono kamień z Moskul.

3. Oddział Kanalizacji.

Na rzece Łódce pod kanałem Tow. Akc. S. K. Poznański wymurowano 123 m. b. żłobu. Na ulicy Wschodniej wykończono budowę połączenia starego kanału ulicy i

kanalu z Rybnego targu z kanałem rz. Łódki. Na rzece Jasieni kopano rowy dla odprowadzania wody z łąk do nowego koryta rzeki, zasypywano rowy i stare koryta rzeki, planowano teren przy rzece, sypano wał nad korytem rzeki. Nawieziono do zasyпки rowów i wałów i rozplantowano 4450 m.² ziemi. Wydarowano 2310 m.² skarp koryta, usypano 300 m. b. wałów. W biurze wykonywano rysunki dla mostów na rzece Jasieni.

4. Oddział Pomiarów.

Roboty biurowe: zmniejszono plan Łódki ze skali 1: 1000 na 1: 5000 (od Łodzi do Konstancynowa).

Pomiary na gruncie:

1) wykonywano pomiary w skali 1: 250 bloku pomiędzy ulicami: Kilińskiego, Smugową, Źródłową. Północną, Targową i Średnią,

2) w skali 1: 1000, bloków pomiędzy ulicami: Średnią, Zagajnikową, Parkiem 3-go Maja i Konstytucyjną.

3) pomiary długości boków siatki poligometrycznej na Kozinach,

4) obliczenie siatki tryangulacyjnej.

5. Oddział Zabudowy Miasta.

Poza bieżącymi studjami nad planem zabudowy, ułożono statut i przystąpiono do organizacji „Związku gmin dla sporządzenia planu zabudowy okręgu gospodarczego łódzkiego“.

Z prac specjalnych wykonano:

1) projekt wstępny przybliżonego podziału miasta na 9 stref budowlanych,

2) projekt przepisów, dotyczących wznoszenia budynków dla celów przemysłowych,

3) projekt programu terenowego i polityki terenowej Łodzi,

4) projekt rozkładu przyszłych budynków i urządzeń dla celów przemysłowych,

5) projekt komasacji gruntów pomiędzy ulicami Dzielną, Tramwajo-

wą, kolejną Fabr.-Łódzką i ul. Składową,

6) projekt przedłużenia Alei Kościuszki,

7) sporządzono wykresy statystyczne dla m. Zgierza.

Zwołano szereg konferencji fachowych.

6. Inspekcja Przedsiębiorstw Miejskich.

Kontrola czynności Miejskich Przedsiębiorstw Koncesjonowanych w stosunku do Zarządu Miejskiego i ich stosunek do publiczności.

Przejęcie pod Zarząd Miejski Gazowni Miejskiej.

Sporządzanie miesięcznych preli-minarzy wpływów i wydatków w Tramwajach Miejskich, Rzeźni Miejskich i w Gazowni, w celu podniesienia taryfy tych przedsiębiorstw.

Kontrola rachunków Gazowni i Elektrowni.

7. Oddział Rachunkowy.

Wpłynęło i sprawdzono 2160 rachunków i list płacy,

Odbyto 32 kontrole materiałów i przyjęcia robót na mieście.

8. Biuro Wydziału w końcu marca składało się z 59 osób, w tem było:

inżynierów i architektów	15
techników	24
pracowników biurowych	20
	<hr/>
	59

Na oddziały personel rozkłada się w sposób następujący:

Oddział Budownictwa	25
„ Brukarski	7
„ Kanalizacji	5
„ Pomiarów	8
„ Zabudowy Miasta	6
Inspekcja Przedsiębiorstw Miejsk.	2
Oddział Rachunkowy	4
Kancelarja Wydziału	4
	<hr/>
	59.

ZAGADNIENIA KOMUNALNE.

MEMORJAŁ

dotyczący interesów gminy m. Łodzi w związku z ustawą o wykonaniu reformy rolnej z d. 15 lipca 1920 r.

(Opracowany przez Oddział Zabudowy przy Wydziale Budownictwa Magistratu m. Łodzi i przesłany do Głównego Urzędu Ziemskiego).

Stały rozwój miast i przekształcenia wewnętrzne, którym ulegają mieszkalnictwo, komunikacja, administracja, przemysł, warunki gospodarcze społeczne, przemysłowe, techniczne, zdrowotne i estetyczne — wymagają od zarządów miejskich konsekwentnej polityki, mierzącej w daleką przyszłość.

Zasadnicze wytyczne tej polityki komunalnej, oparte być muszą na realnych podstawach, któreimi są:

- a) istniejące warunki
- b) przypuszczalny kierunek rozwoju, określaną analogią rozwoju innych miast, względnie przewidywanym rozwojem potrzeb.

Najuchwylniejszym czynnikiem organizmu miejskiego jest ciało jego, jego obszar — są jego tereny. W tym też kierunku zmuszone są zarządy miejskie wysłać wzrok na daleką przyszłość i zabezpieczać sobie w sferze swych wpływów wolną rękę. Z drugiej strony rozwój potrzeb stawia wciąż szersze wymagania pod względem terenowym na najrozmaitsze cele, — i elementarną zasadą każdej gospodarki miejskiej jest tworzenie zapasów na daleką przyszłość.

Pod tym względem Łódź była dotychczas bardzo upośledzoną. I sfera wpływów Łodzi i majątek terenowy gminy były minimalne. Sfera wpływów wzrosła cokolwiek przez zarządzenie Ministerstwa Robót Publicznych z dn. 17. marca 1920 r. za № V/4—78, dotyczące przymusowego sporządzenia przez Oddział Zabudowy Miasta Wydziału Budownictwa Magistratu m. Łodzi — Okręgowego Planu Zabudowy dla miast i gmin okolicznych w promieniu 30 km. Zgodnie z tym rozporządzeniem tworzy się specjalny „Związek Gmin dla sporządzenia planów zabudowy Okręgu Gospodarczego”, który ma uregulować i stworzyć wytyczne dla spraw osiedlonych zabudowy, komunikacji i t. p. w całym okręgu. Aczkolwiek część zadań poszczególnych gmin tego okręgu jest różną i rozbieżną, to jednakże wzajemność oddziaływania i szereg wspólnych interesów tak się łączą z Łodzią i pomiędzy gminami, że współdziałanie stało się nieodzowną koniecznością. Dotyczy to w pierwszym rzędzie polityki komunikacyjnej, osiedlczej, zaopatrującej i terenowej.

Sam obszar miejski w stanie obecnym przedstawia się jak następuje:

I. Stan istniejący.

UWAGA. Poniżej podane wielkości są obliczone przy pomocy planimetru z planu w podziałce 1: 20000.

Powierzchnia miasta wynosiła przed rokiem 1915 4238 ha

W roku 1915 włączono do miasta następujące obszary:

Na północy (po obu stronach ul. Zgierskiej)	905 ha
„ zachodzie (Bruss)	21 „

Na południowym zachodzie (przy kolei obwodowej)	110 ha
„ południu i na południowym wschodzie	500 „
„ wschodzie (trójkąt kolejowy)	20 „
„ północnym wschodzie (stoki)	81 „

Ogółem w r. 1915 włączono . . . . . 1637 ha

Powierzchnia m. Łodzi od r. 1915 wynosi ogółem . . . . . 5875 „

Obszar ten zamieszkiwało przed wojną około 550000 ludności, czyli, że przeciętnie

na jeden ha przypadało około . . . . . 94 mieszkańców

„ jednego mieszkańca przypadało około . . . . . 107 m².

Ogólna powierzchnia wszystkich działek na których się mieszczą zabudowania wynosi

1850 ha t. zn. 31⁰/₀ ogólnej powierzchni Łodzi.

A zatem na jeden hektar zabudowanych terenów przypadało około 300 mieszkańców.

na jednego mieszkańca około 33 m².

Ogólna przybliżona powierzchnia istniejących terenów fabrycznych, obliczona według przyjętej w Łodzi przeciętne, normy 40 m² na jednego robotnika wynosi

około 400 ha t. zn. 6,8⁰/₀ ogólnej powierzchni miasta

Ogólna powierzchnia ulic, dróg i placów publicznych wynosi ogółem około 400 ha t. zn. 6,8⁰/₀ ogólnej powierzchni miasta

Ogólna powierzchnia gruntów, stanowiąca własność gminy m.

Łodzi, wynosi

około 550 ha t. zn. 9,75⁰/₀ ogólnej powierzchni miasta

Z tej ilości założone zieleńce, wzgl. na tereny przeznaczone pod założenie zieleńców, przypada

około 450 ha t. zn. 7,78⁰/₀ ogólnej powierzchni miasta,

82⁰/₀ „ „

„ „ stanowiącej włas-

ność gminy m. Łodzi wzgl. 8,2 m² zieleńców na jednego mieszkańca.

Ogólna powierzchnia istniejących terenów kolejowych w granicach miasta wynosi

około 200 ha t. zn. 3,4⁰/₀ ogólnej powierzchni miast.

Przypuszczalne potrzeby terenowe Łodzi.

W normalnych warunkach nie jest zbyt trudno z przybliżoną dokładnością przewidzieć rozwój i wzrost potrzeb miasta. Dla Łodzi stawianie jakichkolwiek horoskopów jest rzeczą bardzo niepewną, gdyż przyszłość miasta jest bardzo uzależniona od czynników zewnętrznych, pozostających poza obrębem polityki komunalnej. Z drugiej jednak strony odpowiednie przewidywania i zabiegi zarządu miasta w bardzo wielkim stopniu przyczyniają się do pomyślnego rozwoju, a dlatego należy przyjąć stanowisko dodatnie t. zn. szczęśliwe zewnętrzne okoliczności.

Istniejący stan rzeczy w Łodzi tak odbiega od pożądanego ukształtowania się warunków, że należy wszystko zrobić, ażeby oplakane stosunki naprawić.

Linja bezwzględnego i względnego przyrostu ludności wykazywała przez cały czas istnienia Łodzi nadzwyczajną żywotność miasta. Gdyby rozwój szedł w tym samym tempie, to w okresie 25—letnim należałoby się liczyć z 1 miljonem mieszkańców, względnie w przyszłości 1¹/₂ miljonową ludnością w Łodzi.

Sporządzony w 1917 r. spis mieszkań wykazywał około 180,000 mieszkań a mianowicie:

1-no i 2-izbowych	83 ⁰ / ₀	(mieszkania małe)
3 i 4-izbowych	13 ⁰ / ₀	(mieszkania średnie)
5 i ponad 5-izbowych	4 ⁰ / ₀	(mieszkania większe)

100⁰/₀ mieszkań.

Podział ludności w tych mieszkaniach był następujący:

mieszkania małe	90 ⁰ / ₀
„ średnie	8 ⁰ / ₀
„ większe	2 ⁰ / ₀
	100 ⁰ / ₀

Jeżeli przyjąć podział ludności według wielkości mieszkań w miastach Zachodniej Europy, to przeciętnie przypada

w miastach o 1 miljonie mieszkańców o 1¹/₂ miljonie

mieszkania małe	82 ⁰ / ₀	75 ⁰ / ₀
„ średnie	10 ⁰ / ₀	17 ⁰ / ₀
„ większe	8 ⁰ / ₀	8 ⁰ / ₀

W Łodzi taki podział byłby znacznym krokiem naprzód, zwłaszcza, gdyby na przyszłość ilość mieszkań jednoizbowych, które dziś stanowią 67,7⁰/₀ wszystkich mieszkań, zmalała.

Badania koniecznej powierzchni najskromniejszych mieszkań według typowego rozkładu przy istniejącej łódzkiej parcelacji (szerokości poszczególnych posesyji wahają się przeciętnie od 18 do 23 m) wykazały następujące przeciętne wielkości:

mieszkanie 2-izbowe	80 m ²
„ 3 i 4-izb.	120 „
„ 5 i 6-izb.	220 „

(wielkości mieszkań jednoizbowych nie są brane w rachubę, gdyż typ jednoizbowych mieszkań winien być zwalczany wszelkimi środkami).

Przeciętna ilość głów w jednym mieszkaniu wynosiła 3,92 przyczem w dzielnicy najbardziej zaludnionej (Bałuty) stanowiła 4,93. Należy przyjąć zatem dla mieszkań małych i średnich po 4 osoby na mieszkanie, dla większych— 3 osób, mieszkania bowiem większe są przeciętnie bardziej zaludnione ze względu na służbę.

A zatem,

przy mieszkaniach małych na głowę przypada 20 m² pow. mieszkaniow.

„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	30 „ „ „ „ „ „ „ „
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	44 „ „ „ „ „ „ „ „

Łódź, zatem liczyć się musi z powierzchnią mieszkaniową

przy 1 milj. mieszk. przy 1¹/₂ milj.

dla mieszkań małych	2000 ha	3000 ha
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	300 „	750 „
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	400 „	600 „
O g ó ł e m	2700 „	4350 „

Te przybliżone cyfry powierzchni mieszkaniowej zostały przeliczone w zastosowaniu do wprowadzonej w Łodzi „Ustawy Miejscowej Zabudowy Miasta“, przewidującej 9 stref budowlanych, regulujących gęstość zabudowań. Przeważający typ 2-piętrowego zabudowania oraz gęstość, wahająca się pomiędzy 25⁰/₀ — 40⁰/₀, zmierzają do zapotrzebowania terenu pod zabudowania

dla 1 milj. mieszk.	dla 1 ¹ / ₂ milj. mieszk.
4000 ha	6500 ha

Rozwój przemysłu, określany wzrostem ilości robotników, pociąga za sobą regulowanie terenów przemysłowych.

Gdyby stosunek ilości robotników do ogółu mieszkańców utrzy-
małby się ten sam, jak przed wojną, to, przyjmując przeciętną powierz-
chnię 40 m² na jednego robotnika, należałoby się liczyć z obszarem na
cele przemysłowe

przy 1 milj. mieszk. 800 ha	przy 1 ¹ / ₂ milj. mieszk. 1000 ha
--------------------------------	---

Do tych liczb należy doliczyć 20°/₁₀₀ powierzchni, zapotrzebowanej
na cele zabudowań i urządzeń publicznych (budynki państwowe, wojskowe)
komunalne, kościelne, cmentarze, aerodromy, pola wyścigowe i t.p.). Ilość
taka nie jest przesadzoną ze względu na coraz bardziej postępujące uspo-
łecznienie, a zatem na cele budynków i urządzeń publicznych obszar by
wynosił:

przy 1 milj. mieszk. 1000 ha	przy 1 ¹ / ₂ milj. mieszk. 1500 ha
---------------------------------	---

Na ulice, place i drogi publiczne ukształtowane według prawidło-
wych profilów i przecinające odpowiednio bloki budowlane przypada 15°/₁₀₀
powierzchni, licząc od obszaru, przeznaczonego pod zabudowania, a zatem
ogółem

przy 1 milj. mieszk. 900 ha	przy 1 ¹ / ₂ milj. mieszk. 1400 ha
--------------------------------	---

Dokładne teoretyczne obliczenie zieleńców dla Łodzi, oparte na
właściwym ukształtowaniu i założeniu ogrodów szreberowskich, żagonek,
boisk, parków skwerów, lasów i t. p. wykazało potrzebę 30 m² na głowę,
z tej liczby 20 m² na mieszkańca winno być w obrębie miasta 10 m²,
zaś w odległości nie większej jak 15 km. od śródmieścia.

Przyjmując za podstawę powyższy rachunek w obrębie miasta win-
no być terenów pod zieleńce

przy 1 milj. mieszk. 2000 ha	przy 1 ¹ / ₂ milj. mieszk. 3000 ha
---------------------------------	---

Rozbudowa sieci kolejowej bezwzględnie wpłynie na zapotrzebo-
wanie terenów kolejowych w obrębie miasta. Porównanie z innymi mia-
stami wykazuje takie zapotrzebowanie w stosunku 5°/₁₀₀ do ogólnej po-
wierzchni miasta, co zdaje się być dla uprzemysłowienia Łodzi niezbyt
wygórowanym

przy 1 milj. mieszk. 450 ha	przy 1 ¹ / ₂ milj. mieszk. 700 ha
--------------------------------	--

Zestawienie ogólne zapotrzebowania terenów dla Łodzi.

	Stan obecny	przy 1 milj. mieszk.	przy 1 ¹ / ₂ milj. mieszk.
Pod zabudowania prywatne (zabudowanych 1850 ha)	4325 ha	4000 ha	6500 ha
„ przemysł	400 „	800 „	1000 „
„ gmachy i urządzenia publiczne	100 „	1000 „	1500 „
„ ulice, drogi i place	400 „	900 „	1400 „
„ zieleńce	450 „	2000 „	3000 „
„ koleje	200 „	450 „	700 „
O g ó ł e m	5875 „	9150 „	14100 „

Z zestawienia wynika, że Łódź jest bardzo ubogą w grunta, a zwłaszcza ubogą jest gmina, gdyż grunta prywatne starczą na dłuższy okres. Jeżeli wziąć pod uwagę, że miasta rozwijają się promieniście wzdłuż głównych ulic i dróg wjazdowych, to zapotrzebowanie gruntów staje się jeszcze jaskrawszem, tembardziej, że w obliczeniu powyższem nie są wzięte w rachubę zieleńce, które winny być uzupełnieniem pozamiej-
 skiem dla mieszkańców. Należy więc wynik obliczeń conajmniej o 1/3 zwiększyć. Ogółem zatem liczyć się trzeba z obszarem miejskim dla pierwszego okresu o 120 km², a dalej 170 km². Teoretycznie byłby to w promieniu 6,5 wzgl. 7,5 km w przeciwstawieniu do obecnego 4 1/5 kilometrowego. Faktycznie jednak miasto rozszerzać się będzie nie według geometrycznych figur, a według sprzyjających warunków,— a takimi są przedewszystkiem warunki komunikacyjne i gospodarcze. Jeżeli w zasadzie naturalną grawitacją osiedlenia Łodzi były północ i południe, ze względu na poblizki Zgierz i Pabjanice, już ostatnie lata wykazywały ekspansję na wschód, wzgl. na zachód. I tym samym kształt miasta zbliża się do elipsy, wzgl. do koła.

* * *

Potrzeby Łodzi, dotyczących terenów, koniecznych na najbliższą przyszłość dałyby się zaspokoić w pierwszym rzędzie wykupem gruntów, leżących bezpośrednio przy granicy miasta jako to w Stokach, Radogoszczu, Lagiewnikach, wzgl. w Dąbrowie, w Chojnach w Rudzie Pabjanickiej i t. p., pozatem w Andrzejowie, w Galkówku i t. p.

Najbardziej wskazane byłyby grunta obok szos i dróg wjazdowych, ze względu na rozbudowę komunikacji. Odległość od miasta w promieniu 15—20 km. nie stanowiłaby przeszkody, gdyż jak już zaznaczono Okręg Gospodarczy Łódzki zakreśla o wiele większy łuk. Oczywiście zatem sięga i poza granicę powiatu łódzkiego.

Brak z górą 3000 ha gruntu na cele publiczne dałyby się usunąć przez wyniesienie osiedloności jako wysp poza granice miasta, a zużytkowanie prywatnych gruntów w mieście, na urządzenia społeczne. Ta tendencja była widoczną już przed wojną (projekt parcelacji i zabudowy Lagiewnik i powstawanie lotnisk). Pozatem i pewne urządzenia publiczne, na które brak Łodzi gruntów w zupełności mogłyby i powinnyby się mieścić poza obrębem miasta (projekt uzdrowiska dla gruźlicznych w Galkówku), zakład dla obłąkanych w Kochanówce, zakład poprawczy, pole wyścigowe w Rudzie Pabjanickiej i t. p.)

Zgodnie więc z Ustawą z d. 15 lipca 1920 r. o wykonaniu reformy rolnej (Dziennik Ustaw № 70 z d. 9. VIII. 20 r.), gmina m. Łodzi jest bezpośrednio zainteresowana. Wszystkie grunta, podlegające wykupowi, a odpowiadające, w myśl powyższych wywodów potrzebom miastu, winny przejść na własność i w posiadanie gminy m. Łodzi.

Łódź, dn. 6. X. 20 r.

Magistrat
Wydział Budownictwa
Oddział Zab. M.

— **W sprawie podwyższenia opłat za energję elektryczną.** W związku z ponownym bezprawnym podwyższeniem przez Urząd Elektryfikacyjny opłat za energję elektryczną magistrat na posiedzeniu w dniu 2

listopada r. b. przyjął następującą uchwałę:

☛ Po przyjęciu do wiadomości za-
 wiadomienia, pomieszczonego w dn. 30 października 1920 roku w imieniu urzędu elektryfikacyjnego przy mini-

sterstwie Przem. i Handlu, choć przez ten urząd nie podpisanego w pismach miejsowych o podwyższeniu z dniem 1 października 1920 r. opłat za energję elektryczną, dostarczaną przez elektrownię łódzką do marek 13, 30 za kwg. dla światła, do marek 5, 40 za kwg. dla silników wysokiego napięcia, — magistrat m. Łodzi, zważywszy:

1). że maksymalna taryfa za prąd ustanowiona została w kontrakcie, zawartym przez miasto z elektrownią miejską w dniu 20 marca 1900 roku na mocy koncesji udzielonej w drodze prawodawczej,

2) że zmiany w taryfie mogłyby być dokonane tylko na mocy ustawy z dnia 15 lipca 1920 roku o komisjach rozjemczych oraz rozporządzenia wykonawczego ministra Przem. i Handlu z dnia 29 września 1920 roku w przedmiocie wykonania powyższej ustawy,

3) że urząd elektryfikacyjny, na mocy obowiązujących ustaw nie miał żadnych upoważnień do ustanawiania jakichkolwiek zmian w taryfie na prąd i wkraczania w ten sposób w dziedzinę prywatno-prawnych stosunków kontraktowych między elektrownią łódzką, magistratem m. Łodzi i prywatnymi odbiorcami prądu,

4) że niezależnie od obrony swych praw jaką mogą przedsięwziąć prywatni konsumenci na drodze sądowej, magistrat m. Łodzi, jako przedstawiciel ogółu obywateli miasta, obowiązany jest również i ze swej strony przedsięwziąć niezbędne kroki prawne,

postanowił polecić prezydium magistratu przedsięwzięcie niezbędnych kroków prawnych w trybie administracyjnym i na drodze sądowej, celem uchylecia omawianego we wstępie rozporządzenia urzędu elektryfikacyjnego przy ministerstwie Przemysłu i Handlu.

* * *

W sprawie powyższej „Głos Polski“ zd. 4/XI b. r. pisze:

O cenę prądu elektrycznego.

(Kilka słów o elektrowni miejskiej i Urzędzie elektryfikacyjnym.)

Od kilku miesięcy toczy się walka między magistratem m. Łodzi, a Urzędem elektryfikacyjnym przy Min. przem. i handlu o nielegalne podnoszenie stawek za prąd elektryczny wydawany z łódzkiej elektrowni.

Na wiosnę podniesiono cenę prądu z 90 fen. na 4 mk. 40 fen., nie pytając się magistratu jako kontrahenta, czy się na to zgadza, czy nie. Obecnie ogłoszono urbi et orbi, że Urząd elektryfikacyjny podnosi znów cenę prądu z 4 mk. 40 fen. do 13 mk. 30 fen. za kłwg. i tenże urząd pisze do magistratu m. Łodzi pismo z dnia 28 paźdz. 1920 r, tej treści:

„Od czasu ostatniego ustanowienia na mocy rozporządzenia p. ministra przemysłu i handlu o dodatkach do taryfy na energję elektryczną, dostarczoną przez elektrownię Łódzką, — ceny paliwa i robocizny wzrosły znacznie, oprócz tego zachodzi potrzeba poczynienia większych inwestycji w celu zwiększenia zdolności wytwórczej elektrowni“.

„Wobec powyższego, zachodzi potrzeba ponownego podniesienia dodatków do taryfy, a mianowicie“:

Tu następują stawki i podpisy.

Za rosyjskich czasów mieliśmy rozmaite kwiatki rozporządzeń gubernatorskich i ministerjalnych, ale takich nie pamiętamy.

Nie mówiąc o tem, że całe postępowanie Urzędu elektryfikacyjnego, jest łamaniem umowy, zawartej między magistratem, a koncesjonariuszem, łamanie tej umowy jest połączone z dziwną bezceremonjalnością. Nawet za rządów gubernatorów piotrkowskich, starano się by takie pismo, jak powyższe umotywić liczbowo, nawet wówczas

znalezionoby odpowiednią siłę techniczną, która choć jednostronnie, zrobiłaby kalkulację na koszt własny prądu, policzyłaby jaknajwiększe odsetki na amortyzację, na dywidendę i t. d. i w ten sposób dociągnęłaby koszt własny do podniesionej ceny. Nawet i wówczas danoby magistratowi możność przejrzenia takiego e-laboratu i poczynienia odpowiednich uwag i poprawek.

Obecnie dzieje się inaczej, bo magistratowi pisze się, że „ceny paliwa i robocizny wzrosły znacznie“, a za tem i t. d., ale o wiele procent co wzrosło i jak wyglądają dochody elektrowni, o tem ani słowa.

Nie tędy droga do porządku. Tędy się dochodzi do anarchji. Bo jeżeli na jednostronne żądanie zarządcy elektrowni podnosi Urząd elektr. cenę prądu, nie wchodząc w żadne kalkulacje, albo jeżeli ma kalkulację, to wstydzi się ją na światło dzienne wyciągnąc, to stąd tylko jeden krok do zupełnej anarchji, ew. do powrotu do tych dobrych dawnych czasów, kiedy się jeździło do Petersburga i posiedziawszy tam kilka wieczorów u Kubat, przywoziło się gotową koncesję na przedsiębiorstwo miejskie, nie pytając się magistratu o zdanie.

Tak samo charakterystyczny jest drugi motyw Urzędu elektr. „zachodzi potrzeba poczynienia większych inwestycji w celu zwiększenia zdolności wytwórczej elektrowni“.

Zapomniano w tem zdaniu o wielu elementarnych wiadomościach, a zatem: koncesjonariusz nie ma prawa robienia inwestycji z opłat pobieranych od publiczności, bo tym sposobem powiększa się wartość przedsiębiorstwa, za które miasto kiedyś będzie musiało płacić. — Koncesjonariusz, a względnie Urząd elektr. winien był, znów choćby dla przyzwyczajenia, śladem gubernatora piotrkowskiego, kazać napisać memoriał, że elektrownia dla zwiększenia wytwórczości winna zrobić to, to i to, kosztem sumy takiej i takiej. Ale tego się nie robi, bo przecież

rząd polski, to nie rząd rosyjski. U nas każdy dyrektor urzędu, to co najmniej tyle, co minister za czasów rosyjskich.

Przytem urzędy nasze nie wzdrażają się użyć czasem argumentów, nie chodzących w parze z prawdą. A więc w innej korespondencji motywuje się takie rozporządzenia tem, że magistrat nie chciał pertraktować z elektrownią, co jest prawdą. Cała rzecz rozbiła się o to właśnie, że magistrat sporządził dokładną kalkulację kosztów produkcji prądu, a zarząd elektr. takich ścisłych rachunków nie lubi. Zarząd elektrowni woli pojechać do Urzędu elektr. i tam na kolanie ułożyć cenę prądu, wziętą widocznie z powietrza, bo nie popartą w piśmie z dn. 28/X 20 r. żadnemi liczbowemi danemi.

Należy tylko potem wszystkim wyrazić żal, że nasze min. przemysłu i handlu pozwala wypisywać na swoich blankietach tego rodzaju rozporządzenia, które mu chwały nie przysparzają.

Inż. E. Szenfeld.

Kronika Miejska.

— **Echa śmierci ś. p. Aleksandra Napiórkowskiego.** Rada Miejska na ostatnim posiedzeniu, oddając hołd pamięci poległego w walce z najazdem posła łódzkiego ś. p. Aleksandra Napiórkowskiego uchwaliła przemianować ul. Zakrzewską na ul. Aleksandra Napiórkowskiego.

Magistrat na posiedzeniu w dniu 2 listopada uchwalił w uznaniu zasług ś. p. Aleksandra Napiórkowskiego wymurować własnym kosztem grobowiec oraz zainicjować składkę na budowę pomnika, asygnując mk. 3000 na cel powyższy. Zbieraniem funduszu zajmie się specjalnie komitet robotniczy. Dozór cmentaruy pod przewodnictwem ks. prałata Tymienieckiego postanowił ofiarować bezpłatnie miejsce na cmentarzu na grób ś. p. Napiórkowskiego.

— **Sytuacja aprowizacyjna.** Sytuacja aprowizacyjna m. Łodzi pomimo interwencji władz wojewódzkich i centralnych przedstawia się katastrofalnie. Wobec braku mąki magistrat nie może dotychczas określić wysokości racji przypadającej na każdego mieszkańca. Przyczyną tego stanu rzeczy jest zła wola niektórych urzędów, które wbrew zarządzeniom województwa prowadzą politykę aprowizacyjną na własną rękę, nie licząc się zupełnie z interesami naszego miasta.

Jednym z powiatów wyznaczonych do aprowidowania Łodzi jest powiat słupecki. W Słupcy, siedzibie starostwa niema filii państwowego urzędu zbożowego. Ekspozytura tego urzędu jest miejscowy syndykat rolniczy, który jest jednocześnie odbiorcą przeznaczanego dla Łodzi kontyngentu. Syndykat ten dolicza samowolnie pod protekstem zwrotu kosztów na administrację po 150mk. od korca zboża, którego cena została przez Rząd określona w wysokości 700 mk. za korzec. Skandaliczny fakt powierzenia syndykatomu ziemiańskiemu funkcji państwowego urzędu zbożowego rozzuchwała ziemian — producentów z których większość wobec braku jakiegokolwiek Kontroli oddała zboże na pasek. Pomimo śmiesznie niskiego kontyngentu starostwo zawałone jest podaniami ziemian, którzy sprzedali posiadane zapasy po cenach paskarskich, o zmniejszenie wyznaczonego kontyngentu.

Województwo łódzkie wydało zarządzenie, że znajdujące się w słupcy zapasy mają być przeznaczone dla Łodzi, tymczasem wbrew powyższemu zarządzeniu syndykat rolniczy, będący jak wspomnieliśmy, ekspozyturą państwowych władz aprowizacyjnych, przeznaczył 5 wag. jęczmienia dla wojska. Wobec protestu znajdującego się w tym czasie w Słupcy ławnika Magistratu, p. Wajsa, transport ten wstrzymano, ale tylko pozornie, gdyż w nocy jęczmień został wyekspedjowany;

ławnikowi zaś odpowiedziano, że zarządzenie województwa nie dotyczy jęczmienia, gdyż wchodzi on w skład paszy którą ziemia nie zobowiązani są dostarczać wojsku.

Wobec takich stosunków wszelkie zarządzenia są fikcją i o poprawie stosunków aprowizacyjnych mowy być nie może. Konieczne są jaknajenergiczniejsze zarządzenia województwa oraz sprężysta działalność władz powiatowych. Tylko jak najrychlejsze otwarcie w Słupcy filii państwowego urzędu zbożowego, którego funkcje pełni obecnie ziemiański syndykat rolniczy może położyć kres skandalicznym stosunkom, których następstwem jest drożyzna i głód w Łodzi.

— **Z Wydziału Zdrowotności Publicznej.** Wydział Zdrowotności postanowił w najbliższym czasie założyć biblioteczki naukowe dla chorych w szpitalach miejskich.

Wobec możliwości zawleczenia chorób epidemicznych w następstwie inwazji bolszewickiej Wydz. Zdrowotności Publ. postanowił zastosować przymusowe szczepienie przeciwcholeryczne personełowi szpitala w Radogoszczu i funkcjonarjuszom miejskiego oddziału przewozu chorych.

Na wniosek Wydz. Zdrow. Publ. Magistrat postanowił zakupić lampy kwarcowe dla urzędzenia w najbliższym czasie przy sekcji do walki z gruźlicą stację światłoleczniczą.

— **Budowa kolonij mieszkalnych.** Magistrat postanowił rozpocząć na wiosnę budowę kolonij mieszkalnych. Narazie projektowana jest budowa 4 domków wzorowych. Oddział Budownictwa opracowuje ustawę w sprawie amortyzacji kosztów budowy.

— **Przedstawiciele kooperatyw w Magistracie.** Delegacja przedstawicieli zjednoczonych kooperatyw i kooperatywy „Łodzianin“ zwiściła się do Magistratu w sprawie wyjednanania u odnośnych władz ze-

wolonia na sprowadzenie przez wzmiankowane kooperatywy mąki pozakartkowej dla wypieku chleba w piekarniach współdzielczych. Delegacja motywuje swoje żądania, że podobne zezwolenia otrzymali majstrowie piekarscy ze szkoda dla instytucji współdzielczych, które wobec tego nie mogą zaspakajać potrzeb swoich członków. Z drugiej strony pomimo zapewnień majstrów ceny chleba pozakartkowego zależne są od kaprysów lub dobrej woli poszczególnych majstrów. Tymczasem instytucje współdzielcze, usuwając pośrednictwo handlowe i zbliżając konsumentów do producentów przez powyższą akcję przyczyniają się skutecznie do zwalczania paskarskich cen w handlu. To też zdaniem delegacji jedynie robotnicze instytucje współdzielcze mogą dać gwarancję dobrego wypieku po cenach umiarkowanych, gdyż w przeciwieństwie do przedsiębiorców prywatnych nie są zainteresowane w nadmiernych zyskach. Delegacja występuje przeciwko faworyzowaniu jednej grupy producentów kosztem konsumentów i domaga się, aby kooperatywy traktowane były przez władze wojewódzkie i magistrat na równi z właścicielami piekarni. Prezydent uznając żądania delegacji za słuszne, przyrzekł poczynić w tej sprawie starania u odnośnych władz.

Jednocześnie delegacja kooperatywy „Łodzianin“ poruszyła sprawę przesadnych wymagań, jakim podlegają kooperatywy ze strony urzędu skarbowego, który od poszczególnych stowarzyszeń wymaga szeregu szczegółowych wykazów i rachunków za lata ubiegłe, nawet z czasów okupacyjnych, co jest niemożliwe do wykonania ze względu na to, że kooperatywy nie prowadziły tak szczegółowej księgowości. Za niedostarczenie tych wykazów urząd skarbowy nakłada na kooperatywy kary administracyjne. Delegaci zwrócili również uwagę na nadmierne obciążanie kooperatywy podatkami, które sięgają niekiedy kilkudziesięciu tysięcy marek rocznie.

Prezydent odpowiedział, że w sprawach powyższych, jako niewchodzących w zakres kompetencji magistratu, interwenjować nie może radząc, aby kooperatywy zwróciły się z odpowiednim zażaleniem do władz skarbowych drugiej instancji.

— **Pożar składu drzewa.** Dnia 4 b. m. około godz. 12 w nocy na placu magistrackim przy ul. Węglowej № 3 zajęła się sterta zawierająca około 30 wagonów drzewa. Dzięki szybkiej pomocy straży ogniowej, której pierwszy oddział stawił się na miejsce wypadku po upływie siedmiu minut od chwili zaalarmowania, pożar zdolano umiejscowić. Uratowano 10 wagonów drzewa oraz część zabudowań. Dzięki energicznej akcji zostały również ocalone mieszczące się w pobliżu składy mąki należące do Wydz. Zaprowiantowania Miasta. Straty wynoszą około 250 tysięcy marek. Plac był zaasekurowany na sumę 2 milionów marek.

R ó ż n e.

Województwo Łódzkie.

Dziennik Urzędowy Województwa Łódzkiego zamieszcza w № 1 nader ciekawe szczegóły, dotyczące zorganizowania Województwa, terenów, które takowe obejmuje oraz rys historyczny części składowych obecnego województwa.

Wyjątki z odezwy **Pod Redakcją**, zawierające najbardziej interesujące ogół wiadomości, poniżej zamieszczamy.

W skład Województwa Łódzkiego wchodzi następujące powiaty: Brzeziński, Kaliski, Kolski, Koniński, Łęczycki, Łaski, Łódzki, Piotrkowski, Sieradzki, Słupecki, Turecki, Wieluński, Radomski i miasto Łódź, jako samodzielna jednostka administracyjna. Obecne Województwo Łódzkie składa się z dawnych Województw z czasów przedrozbiorowych a mianowicie: Kaliskiego, Sieradzkiego i Łęczyckiego.

Kaliskie Województwo leżało w Wielkopolsce i miało 6 powiatów: Kaliski, Gnieźnieński, Kcyński, Koniński, Pyzdrowski i Nakielski.

Starostw grodowych miało sześć: Kaliskie, Gnieźnieńskie, Kcyńskie, Konińskie, Pyzdrowskie, które nie miały Starostw, lecz wszystkie należały do generała wielkopolskiego i Starostwo Nakielskie, mające własnego Starostę, Starostwa niegrodowe: Ujście, Powidz, Pobiedziska, Konin, Pyzdry, Kluki, Odolanów.

W roku 1768 od Województwa Kaliskiego na osobne Województwo Gnieźnieńskie oddzielone zostały trzy powiaty: Gniezno, Nakło i Kcyu.

Głównym miastem Województwa Kaliskiego było miasto Kalisz.

Sieradzkie Województwo składało się z powiatów: Sieradzkiego, Szadkowskiego, Piotrkowskiego, Radomskiego i Ziemi Wieluńskiej. Sejmiki odbywały się w Szadku.

Łęczyckie Województwo, dawniej osobne księstwo, przez potomków Konrada I, księcia mazowieckiego rządzone, przyłączone zostało do Korony przez Władysława Łokietka w r. 1305. Składało się z 4 powiatów: Łęczyckiego, Brzezińskiego, Orłowskiego i Inowłodzkiego.

Powyższe trzy Województwa dotrwały w zmienionym swym składzie aż do dnia 25 marca 1837 r. w którym nastąpiło stworzenie gubernie: Warszawskiej, Piotrkowskiej, Lubelskiej, Łomżyńskiej, Kieleckiej, Kaliskiej, Siedleckiej, Suwalskiej, Płockiej i Radomskiej na czele z gubernatorami. Stan taki dotrwał aż do 2 sierpnia 1919 r., w którym to dniu Sejm Ustawodawczy, na wniosek Rządu, b. 10 gubernij b. Królestwa Polskiego podzielił na 5 Województw, stwarzając między innymi z całej b. guberni — Kaliskiej i Piotrkowskiej, z wyjątkiem powiatów Częstochowskiego i Bezdzińskiego, Województwo Łódzkie.

Dekretem Naczelnika Państwa z dnia 19 listopada 1919 r. pierwszym

Wojewodą Łódzkim mianowany został inżynier Antoni Kamieński.

Na siedzibę Województwa Łódzkiego po długich wahaniach wybrane zostało m. Łódź, jako największe miasto na terenie Województwa, tudzież ośrodek przemysłu bawełnianego.

Normy przemiału.

Na mocy art. 11 ustawy z dnia 9 lipca r. b. o aprowizacji na rok gospodarczy 1920-21, Minister Aprowizacji wydał rozporządzenie, które wprowadza następujące przepisy: zboże, otrzymane przez organizacje komunalne, jako przydział, może być mielone wyłącznie na razówkę; najniższy wymiał dla żyta i pszenicy winien wynosić: mąki 90%, żubrowin — 7%, i rozkurz 3%. Jęczmień, otrzymany w razie przydziału jako surogat żyta lub pszenicy, należy przerabiać na perlakach, poczem mleć na mąkę razową i stosować domieszkę tej mąki do mąki żytniej lub pszennej w ilości 20%. Otrzymane przy mieleniu zboża żubrowiny, otręby i oście winny być w całości zwrócone przez organizacje komunalne do instytucji, które zboża dostarczyły.

Opłaty stemplowe od weksli.

Urzędowo ogłoszono w № 240 „Monitora“ ustawę o opłatach stemplowych od weksli. Według art. 1-go tej ustawy, „weksle ciągnięte“ (przekazowe) i proste (własne), wystawione w kraju, jak również weksle wystawione zagranicą, ale płatne w kraju, podlegają opłacie w ilości 30 fen. od każdych 100 mk. Setki niecałe liczą się za całe.“

— **Straż Ogniowa Ochotnicza w Pabjanicach 1880—1920.** W sobotę, 23 b. m. święciła miejscowa Straż ogniowa ochotnicza rocznicę czterdziestoletniego istnienia.

Zawiązana jeszcze przed rokiem 1880, uzyskała w tym roku sankcję władz państwowych i rozpoczęła działalność.

Założycielami straży ogniowej w Pabjanicach byli: Juljusz Kindler, Oskar Kindler, Karol Ender, Majer Baruch, Aleksander Kosiński, Rudolf Budziński (ojciec), August Hegenbart i jubilat Teofil Jankowski.

Rozwój straży pabjanickiej w ciągu pierwszych dwudziestu lat odbywał się w tempie bardzo powolnym, gdyż mimo poparcia jej przez wielki przemysł, była niedoceniona

przez ogół mieszkańców miasta. W drugiej połowie istnienia straży poczyna się okres większego zainteresowania się pożarnictwem i straż poczyna rozwijać się szybko.

W roku bieżącym, gdy wróg zagraża! Ojczyźnie naszej, straż pabjanicka była jedną z pierwszych organizacji w mieście, które oddały się do dyspozycji władz wojskowych. Wycwiczeni odpowiednio strażacy pełnili straż wojskową na torze kolejnym i przy mostach pod bezpośredniem dowództwem komendanta p. d-ra A. Lentza.

Uprasza się Sz. Prenumeratów o uiszczenie zaległej prenumeraty i przepłatę za kwartał IV.

Zaginęto świadectwo 7-mio klas, wydane przez 8-mio klasową Wyższą Szkołę Realną w Łodzi za L. 1167 na imię Bolesława Smoleńskiego niniejszem unieważnia się takowe.

OGŁOSZENIE.

Posiadacze karty żywnościowej 127-go okresu (listopad) uprawnieni są do nabycia:

1	funt mąki pszennej amerykańskiej pozakontyngensowej w				
	cenie Mk. 17.— za funt na podstawie odcinka № 1				
2	„ chleba żytn. kontyngens. „	„	„	„	9
2	„ „ „ „ „ „ „	„	„	„	10

Na odcinek № 7 karty żywnościowej okresu 126-go (Październik) wydawany będzie w przyszłym tygodniu cukier żółty w ilości 300 gramów.

Karty okresu 125-go za wrzesień oraz wszystkie poprzednie niniejszem się unieważnia.

Łódź, dn. 8 listopada 1920 r.

Magistrat.

Komitet Rozdziału Chleba i Mąki

LICYTACJE PRZYMUSOWE.

W środę dnia 10 października 1920 r. odbędą się licytacje za gotówkę przy następujących alieach:

Między godz. 9 a 4 przed poł. ul. Nowo-Miejska 18, 2 pary spodni. Szkolna 19, stół. Średnia 22, 2 kapy, 1 otomana. Piotrkowska 22, szafa do rzeczy. Piotrkowska 21, lustro. Piotrkowska 26, szafa do rzeczy. Ludwiki 15, szafa. Piotrkowska 31, lustro. Piotrkowska 35, 2 bufety w sklepie. Piotrkowska 79, szafa, Pańska 17, biurko i szafa. Nowo-Miejska 24, kasa ogniotrwała. Zawadzka 23, szafa kuchenna. Południowa 3, maszyna do pisania i biurko.

W czwartek dnia 11 października 1920 r. odbędą się licytacje za gotówkę przy następujących alieach:

Między godz. 9 a 4 przed poł. ul. Lipowa 64, 2 krzesła. N. Cegielniana 22, 1 waga. N. Cegielniana 37, lustro. Al. 1 Maja 15, kanapa Al. I-go. Maja 19, biurko i obraz ścienny. Al I-go Maja 20, kanapa z lustrem. Lipowa 27, szafa, Piotrkowska 51, 1-ną sztukę towaru białego. Piotrkowska 66, krzesło. Piotrkowska 66, otomana. Lipowa 20, otomana. Pańska 46, biurko, prasa, etażerka. Pańska 77, kasa ogniotrwała. Lipowa 58, kredens kuchenny. Juljanowska 33, 2 kapy na łóżka. Dębowa 31, lustro i stół. 6-go Sierpnia 49, 1 maszyna do szycia. N. Cegielniana 38, lustro, zegar, półka do książek i waga. Juljanowska 33, zegar, Rawska 6, zegar. Andrzeja 37, kapa pikowa. 6-go Sierpnia 30, kredens. N. Cegielniana 53, lustro. Al. 1-go Maja zegar ścienny. Dzielna 32, kredens, kredens mały, 1 stół i 12 krzesel.

Łódź, dnia 6. 11. 1920 r.

Miejski Urząd Sekwestracyjny.

Zaginiony portfel zawierający tymczasowy dowód osobisty wydany we Wieruszowie kartę powołania wydaną w Włocławku na imię Gdajla Catek i 220 marek.

Zaginiony paszport niemiecki wydany w Łodzi na imię Mordka Poznanteck.

Zaginiona legitymacja kolejowa, dyrekcji kolei państwowej Wolyńskiej za № 1156 na imię Andrzeja Gotobowicza.

Zaginiona karta powołania na imię Adolf Noll.

Wydawnictwo Zarządu Miasta Łodzi.

Odbito w tłoczni B-ci Holcman w Łodzi, ul. Zawadzka № 7.